

18. *Ближні персоналії*. Олександр Довженко – соняшник розстріляних сумнівів на берегах зачарованої Десни. Кос-Анатольський – дударик на тріснутій цноті нації. Сергій Параджанов – філософія щастя осмислення буття, коли пісню ведуть на розстріл. Василь Биков – гіркий запах осколка на полі неторканої кулею душі. Інокентій Смоктуновський – крик духовного водоспаду через сцену серця. Богдан Ступка – розколотий духовний човен між стрілами людської рівноваги. Едіт Піаф – крик птаха, вирваний для поцілунку Вічної любові. Жак Жан-Жене – стегна крику любові, що розчахнуті у сузір'ї Троянди. Анна Ахматова – золота голка метафори, що схована у копиці сіна людського болю. Ніна Матвієнко – усміх дитини, що летить крізь вічний сон рідного етносу. Іван Драч – метафора ножа на тлі соняшника нації. Борис Олійник – істинність духовного кресала в степах етнічного вигнання. Ліна Костенко – квітка поетичної цноти, що вистояна на гірких травах історії. Я – забутий подорожній, що переносить через бурхливий гірський потік часу гілку зламаной квітучої вишні української культури.

В статтє раскрывається художественный дискурс Владимира Селиванова (Бураяка), характер его эстетических исканий, постоянное экспериментаторство со словом и образом, с его семантическим разнообразием. Его дискурсу свойственна неповторимая метафорика, интеллектуализм, философичность, умение фольклорную поэтику и мироприятие лирического героя переплавить в эстетическую многоизмеримость, а также сугестия, постмодерная игра со словом как непереходящей ценностью, провиденциализм, раскрывающий рецепиенту гуманистические горизонты.

Ключевые слова: *постмодернизм, лирика, дискурс, естетика, поезика, фольклоризм, метафоричность, експеримент, образ, художественный мир.*

Володимир Працьовитий, проф. (Львів)

УДК 821 161.2 – 31

ББК 83.3 (4 Укр) 6 – 4

Драматургія веснівки «Цвітка дрібная» Маркіяна Шашкевича

У статті «Драматургія веснівки «Цвітка дрібная» Маркіяна Шашкевича» автор простежив, як письменник, використавши драматургічні принципи побудови поетичного тексту, в алегоричних образах відтворив романтику сподівань і трагізм реального життя в Галичині в першій половині XIX століття.

Ключові слова: жанр, веснівка, драма, Доня, Неня, Цвітка дрібная, поетика.

Volodymyr Pratsovytyi Dramaturgy of vesnivka "Tsvitka dribnaya" by Markian Shashkevych

The author of the article traces the ways the artist using the dramaturgical principles of text composition reproduced the romanticism of hopes and tragic situation of real life in Galytchyna using allegoric images in the first part of the XIXth century.

Key words: genre, vesnivka, drama, Donya, Neny, Tsvitka dribnaya, poetics.

У веснівці «Цвітка дрібная» (1935), яка була надрукована у збірнику «Русалка Дністровая» (1937), Маркіян Шашкевич порушив актуальні проблеми української нації, щиро відгукнувся на насущні питання, які хвилювали багатьох українців. В алегоричних образах Цвітки, Весни, Нені, Сонця, Зорі, Вихора, Морозу, Бурі, Личка, Головоньки, які органічно вписувалися в ментальні уявлення українського народу, письменник відтворив національно-політичну атмосферу українців в умовах Австро-Угорської імперії. За твердженням Михайла Возняка, він «дав в алегоричній формі яскравий малюнок тяжкого гніту всевладного тоді австрійського абсолютизму» [Возняк 1953: 111], який мав безпосередній вплив на розвиток української літератури в напівколоніальній Галичині, бо «польська шляхта, на розшматування якій віддав Галичину австрійський уряд, переслідувала все українське і насамперед українську мову» [Возняк 1953: 112]. Тому сам факт появи поетичних творів, і зокрема веснівки «Цвітка дрібная», українською мовою вже став резонансовою подією.

«Цвітка дрібная» зразу ж стала надзвичайно популярною, і запорукою цього була не тільки її проблематика та чітко означена українськість, а й виразно проявлена творча індивідуальність автора. Спираючись на фольклорну основу, М. Шашкевич надав

поезії суб'єктивного колориту. Як зазначав І. Франко, «нового супроти давнішого галицько-руського письменства у Шашкевича є не тільки мова, гарна і чиста... Новий був дух Шашкевичевої поезії – свіжий і оригінальний; новий був той її індивідуальний, суб'єктивний характер, що дає можливість із-за кожного стиха бачити особистість поета, його симпатичну вдачу і щире серце» [Франко 1981, 29: 249 – 250].

І цей «новий дух» Шашкевичевої поезії, виражений простою, живою українською мовою, знайшов чимало прихильників. Бо кожен українець розумів, що мова – це не тільки засіб спілкування (у Галичині з цим ніколи не було проблеми, бо тут споконвіків говорили українською мовою), а й спосіб світовідчуття, будівничий матеріал української культури, складова духовного збагачення, компонент національного самоусвідомлення і, зрештою, запорука побудови власної держави та її утвердження.

Маркіян Шашкевич став будителем української нації, провісником нового дня. В статті «Панщина та її скасування в 1948 році в Галичині» Франко писав, що Шашкевич «мав відвагу й дар висловити досить виразно, а бодай для тогочасних прибитих русинів досить зрозуміло все те, що їх боліло, чого вони бажали і чого надіялися. Він знав ту тугу, ту зневіру яка тоді мусила нападати кожного русина і чорною хмарою застелювати перед ним небо, і він проклинав її (...). Та він не гнувся під вагою тої долі. Він чув гордим, гарячим серцем те, що писав у листі до свого друга М. Козаневича: *«Відкинь той камінь, що ти серце тисне! / Дозволь, в той сумний тин / Най свободоньки сонечко заблисне – / Ти не неволі син!..»* [Франко 1986, 47: 112 – 113].

Поет відчував тягар неволі свого народу та усвідомлював, що треба пробудити поневолених і зневірених українців. Саме він освітив яскравим світлом своїх сучасників, бо «єго осіяв промінь Божого Духа, бо його чоло поцілував геній Руси» [Устиянович 2011: 60]. В його поезії «тодішні русини віднаходили свою надію, свою силу, свою людську та народну гідність, і для того він був такий милий для них» [Франко 1986, 47: 115]. Маркін Шашкевич пробудив, «воодушевив» і повів за собою Івана Вагилевича, Якова Головацького, Миколу Устияновича, Михайла Левицького, Івана Могильницького, Зоріана Доленга-Ходаковського, Івана Лаврівського, Йосифа Лозинського, Михайла Лучкая, Йосифа

Левицького, Кирила Блонського, Степана Петрушевича, Михайла Гнітковського, Луку Данькевича та багатьох інших відомих і невідомих поборників української справи [Кирчів 2012].

Волелюбство йшло від самого Маркіяна Шашкевича, який став провісником весняного пробудження українців на Західній Україні. Йому випала доля стати духовним предтечею і натхненником національного пробудження. Він разом з Іваном Вагилевичем і Яковом Головацьким формував літературне відродження на ґрунті романтизму, відстоював право українців бути господарями на своїй землі, вільно розмовляти українською мовою, дбати про розвиток своєї культури. Змаганнями «Руської трійці», на думку І. Франка, відкривається дорога письменникам, що «значно розширили основи творчості поетичної, закинули вузькі рамки схоластичної естетики, котра давніше в'язала їх, і, не допускаючи вільного руху фантазії, робила поезію всіх країв і народів монотонною, одномастною» [Франко 1981, 31: 502]. Маркіян Шашкевич був «свого роду новатором, вніс у галицько-руську літературу нові елементи, котрих у ній досі не було і котрі він черпав почасти з творів українських, з пісень народних, від польських романтиків, із слов'янського відродження, з сучасних літератур європейських» [Франко 1981, 29: 249].

За стильовою манерою Маркіян Шашкевич – романтик. А романтизм на перше місце висував індивідуальність художника, його суб'єктивний підхід до зображення дійсності, концентрував увагу на внутрішньому світі героя, утверджував торжество добра над злом. «Романтизм, таким чином, виступав не тільки як літературний напрям, але і як широкий суспільний феномен. Він охоплював різноманітні сфери духовного життя, ставав системою нових філософських, моральних, естетичних відносин, новою методологією пізнання світу. Романтизм як естетичний поступ ознаменував собою кульмінаційний момент в розвитку європейського іdealізму» [Горинь 1996: 35]. Тобто романтизм відкрив Шашкевичеві нові можливості для возвеличення дійсності та наповнення її живим національним струменем.

Своєрідність поетичної форми «Цвітки дрібної» в тому, що вона побудована за принципами драматичного твору і, водночас, наповнена щирим ліризмом, характерним для романтичної поезії ХІХ століття. І завдяки цій міжродовій дифузії явно підсилюється

емоційний ефект сприйняття твору. «Головне враження, яке вона робить на нас, се якоесь неясне, а сильне чуття, ніжне і інстинктовне, як чуття дитини, котра рветься на волю силою вродженого потягу, не аргументуючи, не роздумуючи, не розуміючи навіть докладно, як виглядає та воля. Се ніжне чуття, мов запах лугів напровесні, охвачує кожного читателя «Русалки», в ній лежить її найбільша вартість» [Франко 1980, 26: 92].

«Цвітка дрібная» – це маленька драма, це мікромакет суспільства, в якому, як в краплі води, відтворений стан української нації, її морально-етичні ідеали, естетичні уподобання та національно-політичні орієнтири, які визначають окремий спосіб думання, світовідчуття та відповідну поведінку. Якщо зважити на те, що структура особистості формується до п'яти років в стосунках з батьками, братами і сестрами, то для українців, які витворили культ родини – це має вирішальне значення. «Національний характер впливає прямо із способу і роду виховання, яке отримує людина з перших своїх років... Не йдеться лише про ясно накреслені виховні цілі у свідомості батьків, ані про конкретні вказівки й поради дітям, але про цілість трактування дітей дорослими, зокрема батьками. Вони є носіями певних норм, традицій певної культури. Людська істота родиться з певними інстинктовними тенденціями і потребами. ... З «інтоєктованими» батьками входить у душу дитини культура суспільності як своєрідний стиль життя чи підсвідома система вартостей, яку персоніфікують батьки для дитини» [Цимбалістий 1992: 80 – 81], – зазначав Богдан Цимбалістий. При творенні образів веснівки М. Пашкевич зважав на особливості національної психіки, які зумовлені структурою родинного життя, що беззастережно впливає на світовідчуття.

У ментальності українців особливе місце займає родина, в якій визначальну роль відіграє жінка-мати, образне сприйняття якої дуже близьке до Богоматері. «Отож норми поведінки, характер моралі, ідеал людини, настанова до життя в українця є підпорядковані нормам і гієрархії вартостей – типовим для жінки, для жіночої свідомості. ...Звідси висока оцінка таких рис характеру, як доброта, добродушність, лагідність, ніжність, м'якість, сердешність як «ідеальних рис», тобто як прикмет ідеальної людини» [Цимбалістий 1992: 87]. І по-особливому

складаються стосунки матері з донькою. Вони, в ідеалі, теплі, зворушливі та довірливі. Саме ці архетипні образи вдало використав Маркіян Шашкевич у веснівці «Цвітка дрібная». Вірш починається драматургічною ремаркою: «Цвітка дрібная молила неньку – Весну раненьку» [Шашкевич 1982: 38]. У цій своєрідній віршованій ремарці чітко означені дві дійові особи: вихована Доня і турботлива Неня, які ведуть між собою діалог у весняну пору. У «ремарці» автор відтворив родинні стосунки – теплоту, щирість, повагу дочки до матері. Образ Нені набуває тут ширшого, узагальненого характеру, так само як Цвітки дрібної – простої, непоказної, ще не розквітлої, але значущої, ціннісної, як кожне живе створіння. «Весна раненька» має тут ще й додаткове ідейно-емоційне навантаження, бо рання весна – це пора пробудження, пора надій, сподівань, переповнених почуттів. І ці почуття автор передає у формі діалогу, бо тільки щира і відверта розмова дійових осіб здатна розкрити колізію, яка виникла між ними. Драматична форма відтворення дійсності дає можливість показати дію «вже і тут» та «оживити» її, активізувати сприйняття. Хоча у веснівці немає реальної дії, вона – уявна, але розвивається досить динамічно; конфліктна ситуація змінюється швидкоплинно – автор вводить нові образи за принципом градації.

Цвітка дрібная молить, тобто уклінно просить: «Нене рідная! Вволи ми волю». Вислів, побудований з однокореневих слів «Вволи ми волю», запозичений з народного лексикону, на зразок «мислями змислити», «думкою здумати», «згадкою згадати», наповнений експресією. Вона просить, але водночас вимагає задовольнити її прохання – вволити волю. І слово «воля» має тут особливе ідейно-естетичне навантаження, оскільки тут йдеться не про якусь забаганку, а про прагнення бути вільною, розкутою, необмеженою в діях та думках. Слово «воля» викликає й інші асоціації про волелюбність українців, про постійне прагнення волі, про боротьбу за волю та незалежність рідного краю. І це волелюбство йшло від автора – Маркіяна Шашкевича, творчість якого пройнята волелюбними настроями, бо саме він, як факел запалав на горизонті національного відродження і як яскрава зірка згорів у густій атмосфері напівколоніального суспільства. Михайло Шалата підкреслював, що в образі «Цвітки дрібної» втілені «молоді прогресивні поривання до вільного життя» [Шалата 1969:

173]. Це помітно і в інших поезіях. У наказовій формі звучать слова у вірші «Слово до читателів руського язика»: «Дайте руки, юні други, / Серце к сердцю най припаде, / Най щезають тяжкі туги, / Ум охота най засяде. // Разом, разом, хто сил має, / Гонить з Русі мряки тьмаві; / Зависть най нас не спиняє, – / Разом к світлу, други жваві!»

І хоч тут немає слова «воля», але з контексту зрозуміло, що йдеться про єднання в ім'я особистої та національної свободи. Ідеєю визволення рідного краю пройняті вірші «О Наливайку», «Болеслав Кривоусий під Галичем. 1139.» та інші.

У другій частині прохання «Дай мені долю» автор поєднує «волю» з «долею». Поєднання цих слів дуже легко вкладається в етноментальне уявлення про український світ. Поет культивує символічні образи й обряди, які «живуть у його підсвідомості, промовляють самі за себе» [Ткачук 2009: 206] – зазначили Микола Ткачук та Олександр Ткачук. Українці завжди прагнули волі і хотіли жити у своїй державі. Свою долю вони пов'язували з визвольною боротьбою, героїчним чином, здобуттям незалежності. І тому прагнення Цвітки знайти свою долю сприймається як природне, органічне бажання. А поняття «доля» надзвичайно містке і об'ємне, бо включає у себе не тільки щасливе особисте життя, а й долю свою краю, його свободу, незалежність та процвітання. Ця проблема глибоко хвилювала Маркіяна Шашкевича, і це помітно в інших творах. У вірші «Місяченько круглоколий, закрився хмарою» він зізнається: «Ой як тяжко, побратиме, тверд камінь глодами, / Ой ще тяжче бездольному в світі пробувати!» А у вірші «Лиха доля» поет нарікає на свою долю: «Ой ти, доле, моя доле, гадино їдлива, / Переїла-сь моє щастя, гіренька години! / Запустила-сь в мою душу журбу і розпуку, / Учинила-сь мому сердцю з гараздом розлуку». На думку автора, «Таку долю най-то громи тріснуть!»

У цих віршах явно відчутний автобіографічний елемент. Нелегка була доля Маркіяна Шашкевича, який уособлював типового галичанина в умовах Австро-Угорської імперії, у якій українці не могли зреалізувати свій потенціал, мали обмеження в правах та можливостях. Але надія ніколи не покидала поета. У вірші «Думка» він писав: «Мому сердцю най радощі, / Най надія грає, / Най ми доля веселенька / Птичкою співає».

У цих поезіях виразно виявився індивідуалізм Маркіяна Шашкевича, який спирався на українську національну ментальність і був зумовлений традиціями усної народної творчості. Романтики вважали народну пісню душею народу, яка здатна зберігати національну пам'ять і передавати її з покоління в покоління. Дмитро Чижевський висловив думку, що в «народній поезії захований глибокий ідейний зміст, що в ній сконцентроване ество народного духу» [Чижевський 1994: 456]. І саме романтики, спираючись на народну творчість, привнесли в поезію патріотичний пафос, утверджуючи віру в національне відродження. У прагненні Цвітки дрібної М. Шашкевич висловив бажання українців, які впливають із їхнього етноментального світовідчуття про гармонію, красу та взаєморозуміння:

«Щоб я зацвіла,
Весь луг скрасила,
Щоби я була,
Як сонце, ясна,
Як зоря, красна»

Використавши народну символіку: «луг», «сонце», «зоря» та епітети «ясна», «красна» поет наповнює веснівку світлом та оптимізмом. Саме такої настроєвості потребувала пригнічена Галичина, і це інтуїтивно відчув М. Шашкевич, душа якого вболівала за долю рідного краю.

Характер Цвітки дрібної органічно впливає з української національної природи, в основі якої закладено прагнення постійно робити добро. І тому так природно дійова особа висловлює своє бажання прислужитися людям: «Щоби-м згорнула / Весь світ до себе!» Амбівалентність характеру Цвітки дрібної абсолютно не свідчить про її роздвоєність – особисте прагнення розцвісти органічно поєднане з бажання зробити добро для інших, любовно пригорнути до себе весь світ. Індивідуалізм Маркіяна Шашкевича, який виразно виявився у веснівці, зумовлений традиціями української духовної культури, «спрямований не на нехтування світом і оточенням, не на прагматичні здобутки, а на «улучення Царства Божого» шляхом служіння людям ... трансформувати індивідуалізм у самопожертву» [Пікулик 1996: 46].

У мольбу-благання Цвітки дрібної М. Шашкевич вклав усю щирість своє душі, тепло, благодество, бажання обійняти весь світ

і зробити його кращим, вільним і щасливим. Омелян Огоновський вважав, що «той син, що пробудив свою матір із важкого сну, – се Маркіян Шашкевич, а та цвітка про котру він співав, – се символ руської народності» [Огоновський 2011: 49]. Але для того, щоб перетворити світ, одного бажання замало – на шляху до цього завжди постають перепони, які треба долати. І у репліку матері поет впадає трагічні ноти, вдало використовуючи антитезу як невід’ємний елемент драматичного твору, протиставляючи романтичні мрії жорстоким реаліям дійсності. Мудра, досвідчена, любляча мати застерігає свою доню від необачних вчинків: «Доню, голубко! / Жаль мені тебе, / Гарная любко».

Теплота, щирість, любов Нені переплітаються з тривоною. Спочатку вона довірливо говорить: «Доню», а потім називає її «голубкою», «гарною любкою». Оця емоційно-стильова градація слів наповнює фразу експресією, робить її зворушливою і чаруючою, що допомагає розкрити внутрішній стан розтривоженої матері, яка добре розуміє, що весняні пориви душі її доні можуть наразитися на перешкоди, і тому застерігає її від небезпеки, яка підстерігає на кожному кроці: «Бо вихор свисне, / Мороз потисне, / Буря загуде».

Вихор, Мороз, Буря, з яких поет вибудовує певний градаційний ряд, – це традиційні архетипні образи, які по-різному потрактовані як в усній народній творчості, так і художніх текстах. У веснівці поет показав їх в динаміці, в дії: кожен персонаж перебуває в процесі – «Вихор свисне», «Мороз потисне», «Буря загуде». Водночас, кожне дібране дієслово розкриває характер уособлених явищ природи. У цьому випадку вони символізують сили, які можуть стати на заваді до здійснення бажань Цвітці дрібній, і вона може зазнати прикроців:

«Краса змарніє,
Личко зчорніє,
Головоньку склониш,
Листочки зрониш, –
Жаль серцю буде».

Звичайно, досвідчена мати має рацію. Вона розуміє, що в душі її доні забували почуття, які не підвладні розумові, а сама вона, спираючись на власний досвід, намагається передбачити ті небезпеки, які підстерігають її донечку на кожному кроці. Хоча її

почуття теж продиктовані щирою любов'ю. Пестливі слова «личко», «головонька», листочки» виражають кордоцентричність її натури. І це дало підстави Надії Пікулик стверджувати, що «шашкевичівська філософія життя – се є філософія серця, а проблема сенсу людського життя постає в Маркіяна Шашкевича як проблема розгортання парадигми любові. І се є всеохоплююча любов від замилювання «цвіткою дрібною» до вартостей родинного життя, любові до коханої, любові до народу, нації, людей і, врешті – любові Бога. Національна ідея становила свою органічну ланку ланця любові у всіх його виявах – від любові-милювання до любові-жертви й самопосвяти» [Пікулик 1996: 48].

Весна пробудила у серці Цвітки дрібної бажання цвісти та розвиватися. І незважаючи на Вихор, Мороз, Бурю, вона буде линути назустріч своєму щастю, і ніщо її не зможе зупинити, бо це природний процес. Цього у тексті немає, але таке продовження впливає з логіки зображеного. Це своєрідний художній прийом нон-фініто, який теоретично обґрунтували вже в середині ХХ століття П. Міхеліс та Й Гантнер, суть якого зводилася до того, що «митець далеко не завжди доводить свій твір до повної «логічної» завершеності <...>. Цим актуалізується психіка реципієнта, збуджується його фантазія, підвищується рівень його співпраці в акті естетичного сприйняття» [Лексикон нон класики 2003: 321]

Тобто, фінал маленької драми «усічений» і відкритий, але цілком зрозуміле його розв'язання: ніщо не зможе зашкодити природному розвитку подій: Цвітка дрібная розцвіте, прикрасить луг, а чи підстереже її Мороз та зірве пелюстки Вихор, невідомо. Автор залишив Цвітці дрібній надію на щасливу долю. Такий фінал свідчить про глибокий оптимізм М. Шашкевича, який вірив у перспективне майбуття свого народу, його пробудження, відродження та процвітання.

М. Шашкевич у веснівці «Цвітка дрібная», спираючись на фольклорну основу, порушив надзвичайно актуальні проблеми волі та долі українців, і використавши драматургічну форму діалогу між Донею і Ненею, наповнив твір щирістю та теплотою, в алегоричних образах передав атмосферу часу, дух епохи, відтворив романтику сподівань та трагізм реального життя в Галичині в першій половині ХІХ століття.

Література: *Возняк 1953:* Возняк М. Історичне значення діяльності Маркіяна Шашкевича // Наукові записки інституту суспільних наук АН УРСР. – Т. 1. – Львів, 1953. – С.111 – 129; *Горинь 1996:* Горинь В. Естетичні погляди «Руської трійці» (До генези українського романтизму) // Шашкевичіана. Нова серія. – Випуск 1 – 2. – Львів – Броди – Вінніпег. – 1996. – С. 31 – 40; *Кирчів 2012:* Кирчів Р. Маркіянові сузір'я. Ті, кого пробудив, «воодушевив» і повів за собою Маркіян Шашкевич. – Львів, 2012. – 98 с.; *Лексикон нон класики 2003:* Лексикон нон класики. Художественно-эстетическая культура XX века / Под ред. В. В. Бычкова. – М.:Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2003. – 607 с.; *Огоновський 2011:* Промова Омеляна Огоновського // Василь Горинь. Перепоховання Маркіяна Шашкевича. – Львів, 2011. – С. 46-54; *Пікулик 1996:* Пікулик Н. Проблема сенсу людського життя у творчості Маркіяна Шашкевича // Шашкевичіана. – Випуск 1 – 2. – Львів-Броди-Вінніпег, 1996. – С. 41-49; *Ткачук 2009:* Ткачук М., Ткачук О. Маркіян Шашкевич. – Тернопіль, 2009. – 248 с.; *Устиянович 2011:* Промова Корнила Устиновича // Василь Горинь. Перепоховання Маркіяна Шашкевича. – Львів, 2011. – С. 59-70.; *Франко 1980:* Франко І. Життя і побут сучасного селянина на Україні і у Франції // Іван Франко. Збір. творів: У 50-ти т. – К., 1980. – Т. 26. – С. 61 – 73; *Франко 1980:* Франко І. Критичні письма о галицькій інтелігенції // Іван Франко. Збір. творів: У 50-ти т. – К., 1980. – Т. 26. – С. 74-93; *Франко 1980:* Франко І. Нариси з історії української літератури в Галичині // Іван Франко. Збір. творів: У 50-ти т. – К., 1980. – Т. 27. – С. 130 – 148; *Франко 1986:* Франко І. Панщина та її скасування 1848 р. в Галичині // Іван Франко. Збір. творів: У 50-ти т. – К., 1986. – Т. 47. – С. 7-122; *Франко 1981:* Франко І. Поезія XIX віку і її головні представники // Іван Франко. Збір. творів: У 50-ти т. – К., 1981. – Т. 31. – С. 501 – 507; *Франко 1981:* Франко І. Шашкевич і галицько-руська література // Іван Франко. Збір. творів: У 50-ти т. – К., 1981. – Т. 29. – С. 249 – 257; *Цимбалістий 1992:* Цимбалістий Б. Родина і душа народу // Українська душа. – К., 1992. – С. 66-96; *Чижевський 1994:* Чижевський Д. Історія української літератури. Від початків до доби реалізму. – Тернопіль, 1994. – 480 с.; *Шалата 1969:* Шалата М. Маркіян Шашкевич. Життя, творчість і громадсько-культурна діяльність. – К., 1969. – 256 с.; *Шашкевич 1982:* Шашкевич М., Вагилевич І., Головацький Я. Твори. – К., 1982. – 367 с.

В статтє «Драматургия веснянки «Цвітка дрібная» Маркіяна Шашкевича исследується, как писатель, используя драматические принципы построения поэтического текста, в аллегорических образах отразил романтику надежд и трагизм реальной жизни в Галичине в первой половине XVIII века.

Ключевые слова: жанр, веснивка, драма, Дочь, Мать, Цвितка, поетика.

Микола Ткачук, проф. (Тернопіль)

УДК 821.161.2-31

ББК 83.3 (4Укр)

Художня дискурсивна практика Юрія Клена

У статті розглядається життєвий і творчий шлях Юрія Клена, який належав до неокласиків, а також до поетів «Празької школи». Художній дискурс поета позначений неоромантичною, неокласичною та експресіоністською поетикою. Аналізуються його художні шукання в ліриці, жанровий репертуар письменника, проблематика творів, історіософські візії України. Досліджуються поеми «Прокляті роки», «Попіл імперій», які є знаковими для історії української літератури. Особлива увага приділяється наративній стратегії митця, ролі гомодієгетичного та гетеродієгетичного нараторів, майстерному оперуванню скомплікованими формами наративну.

Ключові слова: неоромантизм, неокласицизм, експресіонізм, дискурс, наратор, жанр, поетика, поема-епопея.

Tkachuk Mykola Artistic discursive practice by Yuriy Klen.

This article deals with the life and creative works by Yuriy Klen belonging to neoromantics and to the «Prague school» poets. Artistic discourse by the poet is marked with neoromanticism, neoclassicism and expressionistic poetics. There are analyzed his artistic searchings in lyrics, genre repertoire of the poet, his works' problematic and historiosophic visions of Ukraine. The poems «Proklyati roki», «Popil imperii», which are landmarks for Ukrainian literature history, are discussed here. Special attention is paid to the narrative strategy of the writer, roles of the heterodiegetic and homodiegetic narrators and masterly usage of the narrative complex forms.

Key words: neoromanticism, neoclassicism, expressionism, discourse, narrator, genre, poetics and poem-epopee.

Місце неокласика Юрія Клена в українському письменстві особливо вагоме: його творчість є своєрідним «золотим мостом» між митцями «Розстріляного Відродження» в радянській Україні і поетами західноукраїнських земель та «Празькою школою», що утверджує спадкоємність і безперервність літературного процесу